

Maaseutuelinkeinojen, eläinten hoidon ja hevostalouden työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2022–2023

Työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta. Vuoden 2022 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2023 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2023 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2024 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisusta myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla. Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisten syitten takia kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät sisälly määrällisiin tietoihin. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluissa koulutuksen järjestäjien aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2022 tai 2023 toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

	2022	2023	2022	2023
Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	koko tutkinto	koko tutkinto	tutkinnon osat	tutkinnon osat
Maatalousalan perustutkinto	780	841	8669	9901
Eläinten hoidon osaamisala	452	501		
Maatilatalouden osaamisala	274	284		
Maatalousteknologian osaamisala	51	56		
Turkistalouden osaamisala	1	0		
Ei tietoa	2	1		
Maatalousalan ammattitutkinto	115	120	573	544
Agrologistiikan osaamisala	0	0		
Seminologin osaamisala	16	2		
Maatilan hoitamisen osaamisala	27	35		
Tuotantoeläinten hoitamisen osaamisala	9	16		
Maatalouslomittamisen osaamisala	5	9		
Sorkkien hoitamisen osaamisala	1	1		
Mehiläistarhauksen osaamisala	47	39		
Maatalousteknologian hyödyntämisen osaamisala	4	13		
Ei tietoa	5	2		
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	13	9	38	33
Maatilan johtamisen osaamisala	6	2		
Tuotantoeläinten lisääntymisen osaamisala	2	5		
Lomitustyön johtamisen osaamisala	20	0		
Turkistilan johtamisen osaamisala		2		
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	16	7	72	44
Eläinten hoidon ammattitutkinto	452	407	2 153	2112

Eläinkaupan osaamisala	11	11		
Koe-eläinhoitamisen osaamisala	2	2		
Eläinten trimmaamisen osaamisala	50	46		
Eläinhoitolan osaamisala	45	33		
Koirahieronnan osaamisala	58	57		
Eläinten kouluttamisen osaamisala	89	74		
Klinikkaeläinhoitamisen osaamisala	192	181		
Ei tietoa	5	2		
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	38	61	156	249
Eläintenkouluttamisen osaamisala	26	24		
Koe-eläinhoitamisen osaamisala	0	6		
Klinikkaeläinhoitamisen osaamisala	12	31		
Hevostalouden perustutkinto	223	201	3 386	2930
Hevostalouden ammattitutkinto	101	93	535	539
Hevosten kengittämisen osaamisala	15	19		
Ratsastuksenopettamisen osaamisala	10	9		
Ravivalmennuspalvelujen tuottamisen osaamisala	5	11		
Hevosavusteisten palvelujen tuottamisen osaamisala	15	8		
Hevoskasvatuspalvelujen tuottamisen osaamisala	9	8		
Hevosvarusteiden valmistamisen osaamisala	11	1		
Ratsuhevosen kouluttamisen ja valmentamisen osaamisala	1	3		
Hevoshierontapalvelujen tuottamisen osaamisala	26	28		
Ei tietoa	0	6		
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	15	19	44	67
Hevostallin toiminnan johtamisen osaamisala	2	5		
Ratsastuksenopettamisen osaamisala	3	1		
Hevosurheilun johtamisen osaamisala	4	13		
Hevosten kengityksen asiantuntijana toimimisen osaamisala	2	0		
Ei tietoa	4	0		
Yhteensä	1753	1758	15626	16419

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Koko tutkinnon suoritukset	koko tutkinto		muutos %
	2022	2023	
Maatalousalan perustutkinto	780	841	7 %
Maatalousalan ammattitutkinto	115	120	4 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	13	9	-30 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	16	7	-56 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	452	407	-10 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	38	61	38 %
Hevostalouden perustutkinto	223	201	-10 %
Hevostalouden ammattitutkinto	101	93	-8 %

Hevostalouden erikoisammattitutkinto	15	19	21 %
--------------------------------------	----	----	------

Tutkinnon osien suoritukset	tutkinnon osat		muutos %
	2022	2023	
Maatalousalan perustutkinto	8669	9901	12 %
Maatalousalan ammattitutkinto	573	544	-5 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	38	33	-13 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	72	44	-39 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	2153	2112	-2 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	156	249	37 %
Hevostalouden perustutkinto	3386	2930	-13 %
Hevostalouden ammattitutkinto	535	539	1 %
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	44	67	34 %

Opiskelun tavoitteena suorittaa tutkinnon osa tai osia / tavoitteena suorittaa koko tutkinto

Opiskelun tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Maatalousalan perustutkinto	8216	9229	-11 %
Maatalousalan ammattitutkinto	379	336	-11 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	30	29	-3 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	70	44	-37 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	2101	2082	-1 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	146	196	26 %
Hevostalouden perustutkinto	3086	2606	-16 %
Hevostalouden ammattitutkinto	493	481	-2 %
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	43	66	35 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia (tutkinnon osittain)	2022	2023	muutos %
Maatalousalan perustutkinto	453	672	33 %
Maatalousalan ammattitutkinto	194	208	7 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	8	4	-50 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	2	0	0 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	52	30	-42 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	10	53	81 %
Hevostalouden perustutkinto	300	324	7 %
Hevostalouden ammattitutkinto	42	58	28 %
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	1	1	0 %

Pohdintoja

Tavoitteena tutkinnon osia ja tavoitteena koko tutkinto

Maatalousalan ammattitutkinnoissa suoritetaan tutkinnon osaa tuotantoeläinten tilasiemennys (nauta, lammas ja vuohi) melkein kokonaan erillisenä tutkinnon osana. Tutkinnon osan tuottamalle osaamiselle on tarvetta työelämässä. Pääasiassa opiskelun tavoitteena on kuitenkin koko tutkinnon suorittaminen. Eläintenhoidon ammattitutkinnon ja eläintenhoidon erikoisammattitutkinnon opiskelun tavoitteena on ollut pääasiassa koko tutkinnon suorittaminen. Eläintenhoidon alalla työelämän tarve koe-eläinhoitamisen osaamisalalle on hyvin marginaalinen. Hevostalouden perustutkinnoissa tavoite koko tutkinnon suorittamiseen oli vähentynyt edellisvuoteen nähden, kun vastaavasti tavoitteena suorittaa tutkinnon osan tai osia oli kasvanut. Hevostalouden ammattitutkinnoissa koko tutkinto oli tavoitteena lähes yhtä monessa tapauksessa ja tavoitteena tutkinnon osan tai osien suorittaminen oli kasvanut merkittävästi. Hevostalouden erikoisammattitutkinnoissa tavoitteena koko tutkinto oli kasvanut merkittävästi ja tavoitteena tutkinnon osan tai osien suorittaminen oli pysynyt ennallaan.

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Maatalousalalla tutkintojen ja tutkinnon osien kasvu voi näyttää prosentuaalisesti suurelta, mutta määrällisesti ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Perus- ja ammattitutkintojen suoritusmäärissä oli kasvua koko tutkintojen suorituksissa. Eläintenhoidon ammattitutkinnon suoritusmäärät olivat noussut. Hevostalouden perustutkinnoissa suoritusmäärissä on pientä laskua edellisvuoteen verrattuna. Hevostalouden erikoisammattitutkinnon suoritusmäärät ovat kasvaneet huomattavasti. Suoritusmäärien vaihtelua vuosien 2022 ja 2023 välillä voi selittää esimerkiksi erikoisammattitutkinnon kesto, ts. joiltain osaamisaloilta ei välttämättä kirjaudu suorituksia tasaisesti joka vuosi.

Tutkintojen järjestäminen

Järjestämisluvut / Aktiiviset koulutuksen järjestäjät

Tutkinto	Järjestämisluvut 2022	Järjestämisluvut 2023	Aktiiviset järjestäjät 2022	Aktiiviset järjestäjät 2023
Maatalousalan perustutkinto	39	39	29	30
Maatalousalan ammattitutkinto	28	28	17	16
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	8	8	2	3
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	9	9	2	2
Eläintenhoidon ammattitutkinto	16	16	15	15
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	4	4	3	4
Hevostalouden perustutkinto	9	9	7	7
Hevostalouden ammattitutkinto	7	7	6	7
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	3	3	2	3
EI SISÄLLÄ SIIRTYMÄAJALLA OLEVIA TUTKINTOJA				

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämisluvien määrässä

Maatalousalan tutkinnoissa on jonkin verran ei-aktiivisia koulutuksen järjestäjiä, mutta toimikunta kokee, että tilanne heijastelee alueellista tarvetta. Toimikunta kokee, että nykyinen ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä ei tue huoltovarmuuden maantieteellisen kattavuuden ylläpitämistä. Hevostalouden ammatti- ja erikoisammattitutkinnon aktiivisia järjestäjiä on tullut yksi lisää. Hevostalouden perustutkinnoissa aktiivisia järjestäjiä on kaksi vähemmän kuin järjestämislupia. Perustutkinnoissa suoritusmäärät ovat vähentyneet ja seitsemän aktiivista järjestäjää on riittävä määrä.

Tutkintojen järjestäminen sekä tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä ja tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Maatalousalan perustutkinnoissa suoritetaan eniten eläintenhoidon osaamisalaa. Pieneläinten hoitaminen kiinnostaa opiskelijoita ja hakeutujia on paljon, mutta työllistyminen vain pieneläinten hoidon osaamisen kanssa on haasteellista. Opiskelijoita pyritään ohjaamaan myös tuotantoeläinten hoitoon, jotta työllistyminen olisi tulevaisuudessa helpompaa. Tutkintoja suoritettu määrällisesti eniten siellä, missä on paljon maataloutta. Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritusmäärät heijastelevat alueellisesti kysyntää ja tarjontaa. Maatalousalan perustutkinnoissa saatavuutta myös ruotsiksi.

Hevostaloudessa ja eläintenhoidossa määrällisesti eniten tutkintoja järjestetään Etelä-Suomessa, mutta muuten järjestämisluvut ja aktiiviset järjestäjät jakautuvat ympäri Suomea. Tutkinnon suorituskieleksi on valtaosin suomi. Suorituksista eläintenhoidon ammattitutkinnoissa noin viisi prosenttia ruotsiksi, hevostalouden perustutkinnoissa noin kaksi prosenttia ruotsiksi. Osuudet ovat hieman laskeneet edellisvuodesta. Hevostalouden ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä eläintenhoidon erikoisammattitutkintojen suorituskieleksi on ollut vain suomi. Eläintenhoidon tutkinnoissa yksi suurempi koulutuksen järjestäjä Uudellamaalla. Hevostalouden perustutkinnoissa erottuu kaksi muita suurempaa koulutuksen järjestäjää Kanta-Hämeessä ja Kaakkois-Suomessa ja ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kaksi suurinta järjestäjää sijoittuu Kanta-Hämeeseen ja Pohjois-Savoon.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2022 (%)

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Maatalousalan perustutkinto	56 %	31 %	9 %	4 %
Maatalousalan ammattitutkinto	72 %	25 %	2 %	1 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	78 %	19 %	3 %	0 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	60 %	0 %	3 %	37 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	84 %	8 %	1 %	7 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	71 %	0 %	19 %	10 %
Hevostalouden perustutkinto	54 %	32 %	8 %	6 %
Hevostalouden ammattitutkinto	62 %	24 %	11 %	3 %
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	59 %	25 %	16 %	0 %

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2023

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Maatalousalan perustutkinto	58 %	30 %	9 %	3 %
Maatalousalan ammattitutkinto	69 %	26 %	4 %	1 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	81 %	15 %	0 %	4 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	59 %	5 %	0 %	36 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	84 %	11 %	2 %	15 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	92 %	0 %	0 %	8 %
Hevostalouden perustutkinto	63 %	30 %	6 %	1 %
Hevostalouden ammattitutkinto	56 %	29 %	14 %	1 %
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	88 %	4,5 %	4,5 %	3 %

Ammatillisten tutkinnon osien kaksikantaisuuden toteutuminen arvioinnissa 2022 ja 2023* %

Tutkinto	opettaja ja työelämän edustaja 2022	opettaja ja työelämän edustaja 2023	ei tietoa 2022	ei tietoa 2023
Maatalousalan perustutkinto	70 %	71 %	2 %	4 %
Maatalousalan ammattitutkinto	91 %	85 %	2 %	7 %
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	100 %	76 %	0 %	21 %
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	80 %	73 %	14 %	14 %
Eläintenhoidon ammattitutkinto	92 %	80 %	2 %	10 %
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	100 %	93 %	0 %	2 %
Hevostalouden perustutkinto	65 %	72 %	5 %	6 %
Hevostalouden ammattitutkinto	73 %	60 %	3 %	22 %
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	82 %	96 %	0 %	1 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet.

Opiskelijapalautteen keskiarvot* (päättökysely)

Tutkinto	keskiarvo näyttö 2022	keskiarvo näyttö 2023	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2022	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2023

Maatalousalan perustutkinto	4,4	4,4	4,1	4,1
Maatalousalan ammattitutkinto	4,6	4,7	4,3	4,4
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	4,8	4,9	4,2	4,6
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	4,7	-	4,5	-
Eläintenhoidon ammattitutkinto	4,7	4,8	4,1	4,2
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	4,8	4,9	4,1	4,4
Hevostalouden perustutkinto	4,2	4,2	3,8	3,9
Hevostalouden ammattitutkinto	4,3	4,5	4,0	4,2
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	4,5	4,4	4,1	4,0

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Maatalousalan perustutkinto	4,0	4,7
Maatalousalan ammattitutkinto	4,3	3,9
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	4,1	-
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	3,9	4,7
Eläintenhoidon ammattitutkinto	4,1	3,9
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	3,9	4,5
Hevostalouden perustutkinto	3,9	4,0
Hevostalouden ammattitutkinto	3,8	4,3
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	3,5	-

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkaohjaajakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Maatalousalan perustutkinto	4,0	4,1
Maatalousalan ammattitutkinto	4,3	3,8
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	-	4,7
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	3,9	4,4
Eläintenhoidon ammattitutkinto	4,0	4,0
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	3,7	4,2
Hevostalouden perustutkinto	3,9	4,0
Hevostalouden ammattitutkinto	3,6	3,7
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	4,0	3,9

* Arviointiasteikko 1-5

Pohdintoja

Opiskelija ja työelämäpalautteet

Opiskelija- ja työelämäpalautteiden keskiarvot ovat pääasiassa hyvällä tasolla. Opiskelijapalautteessa kokonaisuudessaan hyvät keskiarvot, etenkin näytöt-kysymysryhmässä. Opiskelijan hyvinvointi -kysymysryhmän keskiarvot heikommat kaikilla tutkintotasoilla sekä eläintenhoidon, että hevostalouden tutkinnoissa. Työpaikkapalautteen kyselyn vastausosuudet ovat vaihtelevia. Kehittämistarpeisiin ja palautteisiin liittyvät väittämät saaneet heikoimmat arviot. Tutkintojen välillä ei ollut merkittäviä eroja.

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Maatalousalan tutkinnon osien näytöt suoritetaan pääsääntöisesti työpaikoilla. Perustellusta syystä joitain tutkinnon osia näytetään kuitenkin oppilaitoksessa. Esimerkiksi maaseutuyrittäminen -tutkinnon osaa suoritetaan pääasiassa oppilaitoksessa tutkinnon osan luonteen vuoksi. Alueelta ei aina löydy myöskään sopivia työpaikkoja,

joissa tutkinnon osassa vaadittua osaamista voisi osoittaa. Opintohallintojärjestelmien ja KOSKI-tietokannan välisten tiedonsiirtojen tekniset haasteet näyttäytyvät edelleen ei tietoa -sarakkeessa näytön suorituspaikoissa. Hevostalouden perustutkinnossa suoritetaan oppilaitoksen oppimisympäristöissä näyttöjä melko paljon tutkinnon osan luonteen vuoksi. Esimerkiksi ensimmäinen tutkinnon osa hevosten päivittäisistä hoitotoimista huolehtiminen suoritetaan usein oppilaitoksessa.

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Maatalousalan kaikista toimikunnan toimialaan kuuluvista tutkinnoista oli pääsääntöisesti arvioitu kaksikantaisesti. Eläintenhoidon tutkinnoissa kaksikantaisuus toteutui osaamisen arvioinnissa hieman paremmin kuin hevostalouden tutkinnoissa. Hevostalouden ammattitutkinnossa oli merkittävän suuri prosenttimäärä, joissa ei ollut tietoa kaksikantaisuuden toteutumisesta. Tietojen mukaan nämä sisältävät suurelta osin tunnustettuja tutkinnon osia.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen sekä perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Maatalousalan koulutuksen järjestäjillä on erilaisia linjauksia opetusmaatilojen käytöstä näytöissä sekä niiden työntekijöiden käyttämisestä työelämäarvioijina. Vierailukäynneillä on perusteltu, että oppilaitoksessa tehdään näyttö esimerkiksi työskentely maatalousalalla -tutkinnon osasta siksi, että tutkinnon osa on niin moninainen, seitsemän osanäyttöä. Muiden tutkinnon osien näytöt tehdään työpaikalla. Lisäksi kahden opettajan arviointi on toteutettu maaseutuyrittämisen näytössä, kun on ollut erityisopiskelija kyseessä.

Toisinaan tutkinnon osat koostuvat monista osanäytöistä ja lisäksi ne saattavat olla yhdistettynä toisen tutkinnon osan näyttöön. Opiskelijalle tällainen näyttöjen palapeli saattaa tuottaa vaikeuksia ymmärtää, mistä tutkinnon osasta näytössä on milloinkin kyse, jolloin kokonaisuuden hahmottaminen hämärtyy. Todennäköisesti myös arviointi saattaa olla haastavaa ainakin siinä tapauksessa, jos arvioijat vaihtuvat eri osanäytöissä ja näytöt sijoitetaan pitkälle aikavälille. Henkilökohtaistaminen ja näyttöjen suunnittelu vaativat ainakin erityistä huomiota ja panostusta. Toimikunta kokee, että osanäyttöjä tulisi järjestää tarkoituksenmukaisesti ja pyrkiä siihen, että tutkinnon osaa ei pilkottaisi liian moneen osanäyttöön selkeyden vuoksi.

Eläintenhoitoon liittyvissä tutkinnoissa koko näyttöä ei välttämättä pysty suorittamaan työssäoppimispaikalla, osa näytöstä voidaan suorittaa muualla työssäoppimisympäristössä tai koulun tiloissa (mm. kynsienleikkuut, asiakaspalvelutilanne, hevosten hieronta ja kengitys tai hoitolaan liittyvä työ). Opetustiloihin on myös perustettu työelämänäyttöihin tiloja, jonka tavoitteena on oikea asiakaspalvelutilanne esim. trimmausten ja kynsienleikkausten osaamisen osoittamiseen. Lisäksi yritystoiminnan näytöt keskitetään aina oppilaitokseen, koska liiketoimintasuunnitelma voidaan esitellä siellä rauhassa. Myös opiskelijalle on helpompaa, ettei tarvitse näyttää kaikkia tutkinnon osia saman päivän aikana.

Yleistykset oikaisupyyntöistä

Työelämätoimikunnille ei ole saapunut oikaisupyyntöjä osaamisen arvioinnin tarkistamista koskevista päätöksistä vuonna 2022–2023.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Toimikunnan toimialaan kuuluvien tutkintojen suunnitelmat on tehty osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa tutkintokohtaisesti. Ne ovat kuitenkin yleisluonteisia, eikä näyttöjä ole useinkaan avattu tarkemmin oppilaitoksen ja näyttöpaikkojen erityispiirteitä silmällä pitäen. Usein toteuttamissuunnitelmaan on myös kopioitu suoria tekstiosuuksia tutkinnon perusteista.

Toteuttamissuunnitelmissa on myös tullut esille se, että jokaisen tutkinnon osan kohdalla on kirjattu: ”Perustelluista syistä näyttö voidaan kuitenkin järjestää muualla kuin työpaikalla”. Tämä mahdollistaa, että kaikki näytöt voidaan tehdä oppilaitoksessa, ja näin toisinaan myös tapahtuu. Vaikka osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmissa onkin vielä parannettavaa, se ei kuitenkaan poissulje sitä, etteikö näytöt sekä siihen liittyvät arvioinnit hoidettaisi käytännössä asianmukaisesti. Koulutuksen järjestäjien olisi hyvä varmistaa, että osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen varataan aikaa ja resursseja.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Opiskelijapalautteen perusteella henkilökohtaistaminen toteutuu pääasiassa hyvin, mutta vaihtelua on tutkinnoittain ja koulutuksen järjestäjittäin. Toimikunta kokee, että henkilökohtaistaminen toteutuu nykyään paremmin. Toimikunnan suorittamien vierailukäyntien perusteella henkilökohtaistaminen aloitetaan

oppilaitoksessa heti hakeutumisvaiheen jälkeen. Toteutumista seurataan ja päivitetään jatkuvasti tutkinnon suorittamisen ajan. Opiskelijat valitsevat itse näyttöpaikkansa ja oppilaitos auttaa sopivan paikan etsimisessä, jos jotakin tutkinnon osaa ei pysty opiskelijan valitsemassa työpaikassa suorittamaan.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa toimikunnan näkemyksen mukaan

Maatalousalaan liittyvien tutkintojen vierailukäynneillä on havaittu erilaisia kehittämiskohteita koulutuksen järjestäjien toiminnassa. Esimerkiksi näytöt ovat liian helppoja toteuttaa oppilaitoksessa työpaikkojen sijasta. Hyviä arvosanoja annetaan helpommin ”varmuuden varalta” sekä huomiona vielä, että kiitettävän arvosanan saanti vaatii ammattilaistasoa ja geneerisen arviointiasteikon tullessa käyttöön on vaativuustaso noussut. Lisäksi on huomioitu kehittämiskohteena, että asiakirjat ja suunnitelmat olisi tärkeää saada lähemmäksi käytäntöä ja että opiskelija suorittaa liian monta osanäyttöä tutkinnon osaa kohden. Toimikunnan havaintojen mukaan todellisten toimintatapojen selvittäminen vierailukäynneillä on nähty haastavaksi, mutta ei mahdottomalta.

Hevostalouden ja eläintenhoidon tutkintojen vierailukäyntien yhteydessä on kehittämiskohteina noussut esille, että koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön lisääminen sekä tutkinnoista valmistuvien opiskelijoiden ammattiosaamisen tasalaatuisuus olisi varmistettava. Koulutuksen järjestäjät ja työelämä kokevat valmistuvien osaamistason liian vaihtelevaksi. Ulkopuolisen tahon haluttaisiin valvovan yhtenäisen osaamistason laatua enemmän, jotta varmistettaisiin opiskelijoiden ammatillisen osaamisen laatu ja työnantajat voisivat luottaa tutkinnoista valmistuneiden osaavan aina samat asiat. Lisäksi opiskelijapalautejärjestelmän ja palautteen keruun kehittäminen olisi tärkeää, jotta vastauksia saataisiin yhä useammalta opiskelijalta.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Yhteisiä tutkinnon osia on vaikea integroida ammatillisiin opintoihin. Tähän vaadittaisiin molempien opettajien sitoutumista asiaan. Kokeiluja siihen suuntaan kuitenkin on koulutuksen järjestäjillä ja toimikunta kiinnittää entistä tarkempaa huomiota näiden suoritusmahdollisuuksiin tulevilla vierailukäynneillä.

Tutkintojen perusteiden ja tutkintorakenteen toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus ja kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Maatalousalaan liittyvien tutkintojen vierailukäynneillä käytyjen keskustelujen mukaan maatalosalan perustutkinnon uudet perusteet ovat monelta osin liian vaativat, erityisesti talousopintojen osalta. Esimerkiksi liiketoimintasuunnitelman tekeminen voidaan kokea hyvin haastavaksi. Toimikunta kokee, että talousopinnoissa tulisi pyrkiä enemmän käytännönläheisyyteen. ”Työskentely maatalousalalla” -tutkinnon osaan on sisällytetty liikaa osaamista. Maatalousalan tutkintojen vierailukäynneillä tehtyjen havaintojen mukaan ammattitaitovaatimukset sisältyvät perusteisiin hyvin, mutta vaatimustaso on joiltakin osin liian vaativa. Hevostalouden ja eläintenhoitoon liittyvien tutkintojen perusteet koetaan tällä hetkellä suurimmaksi osaksi erittäin toimiviksi ja työelämää vastaaviksi. Hevostalouden ammattitutkinnossa on kuitenkin päivitettävää ja tutkinnon perusteen päivittämismahdollisuutta tarkastellaan tulevana syksynä.

Tutkintorakenteen toimivuus

Tutkintorakenne toimikunnan toimialaan kuuluvien tutkintojen osalta tuntuu toimivan. Toimikunta tulee tarkastelemaan tutkintorakenteen toimivuutta toimikauden edetessä, varsinkin kun ammatillisen koulutuksen reformista ja tutkintouudistuksista on kulunut vähän aikaa.